

— — — — —
Pris: 16 Sk. Banko.
— — — — —

TILL
FÖRFATTAREN

AV
"Grunddragen till den Christliga
Sedoläran." *1798*

FRÅGOR

AV
FRANS M. FRANZÉN.

STOCKHOLM.
HOS C. A. BAGGE.

CHRISTIANIA. KÖPENHAGEN.
hos Wulfsberg & Co. hos G. H. Jøger.

IV 61
Lepel

TILL

Författaren

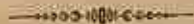
AF

"GRUNDRAGEN TILL DEN CHRISTLIGA SEDOLÄRAN."

FRÅGOR

AF

FRANS M. FRANZEN.

STOCKHOLM, 1842.

TRYCKTA PÅ C. A. BAGGES FÖRLAG

HOS P. A. NORSTEDT & SÖNER,

Konigl. Boktryckare.

Företal.

*Ju mera författaren af den bok, som för-
anledt denna lilla skrift, är utmärkt genom ve-
tenskaplig insigt, djup tankegåfva, moralisk
gedigenhet och klart framställningssätt; desto
mera måste man beklaga hans afvikelser ifrån
vår Lutherska, på den Heliga Skrift grundade
lära. Han kunde eljest varit i stånd att fylla
en stor brist vid våra läroverk och förse dem
med en lärobok i moraltheologien, svarande emot
den så väl träffade i dogmatiken af NORBECK.
Men nu är icke blott detta hopp förloradt,
utan hvar och en, som tillsyn öfver religions-
undervisningen åligger, måste med bekymmer
tänka på en doktrin, som under sken, att vara
på en gång vetenskaplig och rätt christlig, be-
strider sådana hufvudgrunder af vår troslära,
som syndafallet, syndens verklighet och strid
emot Skaparns afsigt, Guds Sons personliga
tillvarelse innan han blef människa, med mera,
som angår sjelfva den försonande och rättfär-
diggörande nåden.*

För gammal och svag att sjelf deltaga i
eldsläckningen, må jag åtminstone klämta, nu
såsom vid den Straussiska branden, hvars lågor
synas redan hafva slocknat.

De Skriftens ord, på hvilka mina frågor
stödja sig, har jag, för att lätta den mindre
bibelkunnige läsarens möda, i noter lagt för
hans ögon. Skulle ock, anghende några af
dem, strid äga rum emellan den renläriga tron
och det kritiska twiflet; så kan dock den förra
trygga sig vid den ögonskenliga bevisningskraft,
som ligger i de flesta. Dock beror det hon
fasthåller icke blott af sammanplockade språk,
såsom IGNELI uttrycker sig, utan af det hela i
Uppenbarelsen, hvars plan och sammanhang
han synes misskänna.

Fast den öfra våningen af huset,
Högro lyft i luften och i ljuset,
Står mer fri och större utsigt har;
Är den nedre derfor obrukbar?
Om dess grund och samband icke hölle,
Männ ej ock den andra sönderfölle?
Och när trädets stam förtorkad är,
Männ dess krona lif och blommor bär?

Är det ej helt, hvad Gud oss uppenbarat?
Är det ej ett från början och till slut?
Hur kunde Evangelium bli förklaradt,
Om profetian icke gått förut? a).

Då Judariket, som blott skal, förstördes;
Blef ju dess kärna, som Guds rike, kvar
Och Christi kyrka på den grund uppfördes,
Der templet stod, som hennes förbild var. b).

Det står för evigt, hvad de ha gemensamt,
De två förbunden; och det främsta är:
Att öfver allt ting älska Gud. Det ensamt
Om begges enhet, mot dig, vittne bär. c).

Ej blott till Israel, nej, till oss alla,
 Ur Sinais åskmoln höjdes Herrans röst.
 Den skarpa domsbasun der hördes skälla,
 Genljuder än från syndarns slagna bröst. *d*).

Som i ett tornur, på de tolf i ringen,
 Hvad tiden lider, allas ögon se;
 Så, hvad är rätt, hvad brytas må af ingen,
 De tio bud, de *tvenne* tallor te.

Dem vill du dock ifrån oss fjerran skjuta.
 Hur kan du det, då Han, som kommen var,
 Att allt fullbörda, allt tillsammans sluta, *e*)
 Med sitt insegel dem förnyat har? *f*).

Hvad Han förklarar, har Han ej upphäfvit,
 Och hvad Han återopat, ej förstört.
 Hvad först i sten med några streck var gräfvit,
 Blef sedan fullt från Herrans läppar hört.

Hvars var den röst, som Mosis anda väckte?
 Hvem var den engeln, som för honom gick, *g*)
 Som folkets törst ur brustna klippan släckte *h*)
 Och brödet gaf, som det från himlen fick?

"Mitt namn i Honom är:" så Herren sade.
 Och hör: som Herren sjelf, så bjuder Han.
 Hos Abraham Han redan gästst hade, *i*)
 Och det var Honom, Jakob öfvervann *k*).

Dold inom sig, blir Gudomen i Ordet,
 Enfödde Sonen, för oss uppenbar.
 Som skaparordet, så är ock budordet
 Hans, som när Gud för tidens början var *l*).

Men du bekänner ej den evigt födde,
 Blott den Maria bar. Nå, säg oss då:
 När blef Han Gud, Han, som på korset dödde?
 Ty på Hans Gudom tror du ju ändå.

"Förklara mig", så bad Han sjelf på jorden,
 "O fader! såsom jag, förr'n världen fanns,
 När dig stod klar". *m*). Tyd, hur du vill de orden:
 Af evighet den klarheten var Hans.

Hvad skapat är, från stjernorna till gräsen,
 Guds vishet, godhet, härlighet betar.
 Men honom sjelf den ur hans eget väsen
 Ursprungne, synlig vordne, återger. *n*).

Fast outgrundlig, dock hvad hjertlig mening
 Har tron på Fadren och hans enda Son!
 Hvad kan för oss en himmelskt kär förening,
 Mer skönt beteckna, än de namnens lån?

Och hur i gudomsdjupet än må spana
 En prisad vishet: ack! hvad vet hon mer,
 Än hvad det budskapet oss låter ana,
 Att Gud, som mensko, till oss stigit ner;

Att vi må nära se och älska Herran;
 Liksom af oss med glädje igenkåns,
 I älsklig Yngling, till oss sänd från fjerran,
 Hans faders bild, en länge saknad väns!

Och det, att Gud för oss sin Son utgifvit, o)
 Som såfeds till, förrän Han utgafs, var,
 Att för vår frälsning Han vår broder blifvit: p)
 Den läran, säger du, är ofruktbar!

Han kom från himlen, för att dit oss föra,
 Förnedrad, på det vi upphöjas må,
 Vi fallne! — och det skulle oss ej röra,
 Ej mer än lagens blixl vårt hjerta slå?

Se, Fadren, som sin ende Son ej skonar; q)
 Se Sonen, som sig sjelf till offer ger. r)
 Hvad vet du väl, som världens synd försonar,
 Om det ej så, af sådan kärlek sker?

Hvad? — synden skulle blott en skugga vara,
 En brist på ljus, ja, ingenting till slut! s)
 Spörj samvetet hos dem som hädanfara,
 Då väckt med ångest, om det sof förut t).

När hvarje lifvets lust dem lemnat redan,
 När de af världen ingen tröst mer få;
 Då känna de hvad synden är. Och sedan,
 Hvad blir hon der, dit de med henne gå?

Allt var ju godt. u). Hur har det onda blifvit?
 "Gud sjelf det böd, som folie till allt godt".
 Det hvaremot Han dock sin lag utgifvit?
 Det, som Han straffar, ej i tiden blott? ☸

Kan det i Herrans råd beslutet vara,
 Som all vår häg, vår kraft bekriga skall?
 Var ormen sänd af Gud, att med en snara
 Af gudlig lögn bereda menskans fall?

"Hon föll ej", ropar du, der stolt på spängen
 Du står i dimman af en bråddjup elf,
 "Hon steg och stiger, tills Guds bild, ej gången
 Ur Skaparns hand, fullgörs af henne sjelf".

Dock sade Skaparn: "låt oss menskan göra
 Oss till en afbild". Blef hon det ej då?
 Men nu — hvar få vi ej en klagan höra
 Om brott och laster, som allt högre gå?

I alla tider, hvart vi ögat hvälfva,
 Omvexlar fint förderf med vild natur.
 Ack, hvad eländighet inom oss sjelfva!
 Ve oss! om ej förlossning sker derur!

Förlossning yrkar äfven du. Den bundne
 Skall sjelf sig bryta ur de band, han bär.
 Förmår han det, den redan öfvervundne,
 Hvars kraft, lik Simeons, förlorad är?

Behöfs då ej en lösen för den fångne?
 Och hvem betalar den, om icke Han,
 Den med sitt blod för oss i borgen gångne,
 Som syndens magt och dödens öfvervann. x).

Med synden döden kom. Men du det glömmet,
 Då du bestrider syndens straff af Gud.
 Hvad sker då på den dag, då Herren dömmet
 Och visar bort dem, som ej lydt hans bud?

Mot denna dom hvad tröst kan du oss gifva,
 Om vi ej få vid korset falla ner;
 Der Han, som dör, att vi må skontet blifva,
 I hånadt qual för sina bödlar ber? y)

Männ Christus ens, blott med sin sedolära,
 Förmådde lösa syndavanans band? —
 Se der den lame, som sig låter bära
 Till Frälsarns fot, att helat af Hans hand.

"Din synd förlåtes dig, min Son", så ljuder
 Till syndarns tröst det första nådens ord.
 "Statt upp och gack": det andra sedan bjuder.
 Och han står upp och går, helbregda gjord. z).

Men märk hans tro; från dörren undanskjuten
 Han kom från taket in, och nu han bär
 Hvad honom bar liksom en fånge slutet.
 Fri, som hans kropp, nu ock hans ande är.

Så Frälsarn sjelf oss nådens ordning visar,
 Hvem är det, som med tröst från Honom går?
 Männ Farisen, som sig rättfärdig prisar?
 Nej, synderskan, hvares gråt hans fötter tvär. å).

Men, som försoning är tillika rening
 I kraft utaf det blod, som offradt är; ä)
 Så måste grenen röja sin förening
 Med ädla stammen i den frukt, han bär. ö).

Och se, den gode Herden, som för fåren
 Sitt lif har låtit, vårdar dem också.
 Hans röst dem samlar ifrån villospären,
 Och ulfven flyr, då de med Honom gå.

Ja, Han, som visar oss den rätta vägen,
 Sjelf följer, leder, värjer oss på den.
 Hvem gör det ibland er, J vise, sägen:
 Männ ens om målet J förliktens än?

Du med din ljusa blick, ditt rena syfte!
 Om du, — hvad än den klyftighet är värd,
 Som dig på tviflets öde klippor lyfte —
 Sökt mer den vishet, som af Gud är lärd;

Om utan min att vilja undanställa
 Hvad i vår kyrka "hittills" helgadt är,
 Du lade fram ditt fynd, och främst lät gälla
 Hvad Herrans egen bild och prägel bär:

Hvem ville då ej lyssna till din lära
 Om christlig tro, som grund till christlig dygd?
 Ja, fienden till tron, som dock i ära
 Vill hålla dygden, skulle fly med blygd.

Post-Scriptum.

Luthers fria tro skall nu försvara
 Allt hvad djerfvast otron förebar.
 Vill ock du mot hans församling vara,
 Hvad han sjelf mot påfvedömet var?

Med Guds klara ord bestred han detta;
 Och att det förkasta, heter nu
 Att hans verk, som man förstör — fortsätta!
 Skulle du så tänka, äfven du?

Hur du mä din Schleiermacher skatta;
 Ingen kyrka byggs af honom dock.
 Prest i Luthers, *der* ditt kall omfatta.
 Hon är Christi: därför står hon ock.

Kyrkor skiljas, tills en gång den ena,
 Ej med ögon sedda, ensam rår.
 Men om hvar för sig ej kan förena
 Sina lemmar, allt ju söndergår.

Allt går sönder, om ej lärans enhet
 Knyter fast de troendes förbund.
 Men, om Bibelordet i sin renhet
 Ej bevaras, hvad har tron för grund?

- a) J ären Profeternas och förbundsens barn, det Gud hafver gjort med våra fäder, sägande till Abraham: I dine säd skola *alla folk* på jordene välsignade varda. Ap. 3, 25. — Men jag säger, att Jesus Christus var omskärelsens tjernare för Guds sannings skull, till att fastgöra de löften, som till fäderne skedde. Rom. 15, 8.
- b) Jag skall uppväcka din säd efter dig, den en af dina söner vara skall, honom vill jag bereda ett rike. Han skall bygga mig ett hus, och jag vill stadfästa hans stol till *evig tid*. 1 Chrön. B. 17, 14, 12.
- c) Hör Israel: Herren vår Gud är en evig Herre. Och du skall älska Herren din Gud, af allt ditt hjerta, af allo själ och af allo förmåga. 5 Mos. 6: 4, 5. — Och en af dem som var en Skriftlär, frestade honom, sägandes: Mästar, hvilket är det yppersta budet i lagen? Då sade Jesus till honom: Du skall älska Herren din Gud, af allt ditt hjerta, af allo dine själ, och af all din hog. Math. 22: 35—37. — Äfven det andra af de tu yppersta budorden är gemensamt. 3 Mos. 19: 18.
- d) Som nu den tredje dagen kom, och morgonen vardt, då hof sig upp ett donder och ljungeld,

och en tjock molnsky på berget, och ett ljud af en ganska skarp basun: och folket som i lägret var, vardt förfäradt. 2 Mos. 19: 16.

- e) J skolen icke mena, att jag är kommen till att upplossa lagen, eller Profeterna: Jag är icke kommen till att upplossa, utan till att fullborda. Math. 5: 17.
- f) Då sade Jesus: Vill du ingå till lifvet, så håll budorden. Sade han till honom: Hvilka? Sade Jesus: Du skall icke dräpa: Du skall icke bedrifva hor: Du skall icke stjäla: Du skall icke bära falskt vittne. Hedra din Fader och din Moder; och du skall älska din nästa såsom dig. Math. 19: 17—19. Luc. 10: 25—28.
- g) Si jag sänder en engel framföre dig, den dig skall bevara på vägen, och föra dig till det rum, som jag beredt hafver — och mitt namn är i honom. 2 Mos. 23: 20, 21.
- h) De drucko af den andeliga klippau, som dem medföljde; hvilken klippa var Christus. 1 Cor. 10: 4.
- i) Och som han upplyfte sin ögon och såg, då stodo tre Män för honom o. s. v. Och Herren (en af de tre männen) sade: Huru kan jag dölja för Abraham det jag gör. 1 Mos. 18 kap.

- k) Då brottades en man med honom till dess morgonrodnaden uppgick. Och han svarade: Jag släpper icke dig med mindre du välsignar mig. 1 Mos. 32: 24, 26.
- l) I begynnelsen var Ordet, och Ordet var när Gudi, och Gud var Ordet. Genom det äro allting gjord, och thy förutan är intet gjordt det gjordt är. Joh. 1: 1, 3. — Genom honom äro allting skapade som i himmelen och på jorden äro, synlige och osynlige. Col. 1: 16.
- m) Och nu, Fader, förklara du mig när dig sjelfvom, med den klarhet, som jag hade när dig, förr än denna världen var. Joh. 17: 5. jemför v. 24. — Här är icke ställe att med Herr *Ignell* ingå i en exegetisk tvist om rätta förståndet af detta språk ibland andra, hvilka jag, enligt vanlig tolkning, har tagit i den mening, som ordalydelsen anger och sammanhanget förklarar. Också vore det utan ändamål, då han, i strid med sin egen förklaring, erkänner, att läran om Guds Sons personliga tillvarelse ifrån evighet verkligen förekommer hos N. Ts skriftställare (se sid. 115, noten) och det oakadt, utan afsende på deras auktoritet och Christi eget vittnesbörd, förnekar denna sanning.
- n) I honom bor all Gudomens fullhet lekamliga. Cor. 2: 9. — Han är Guds härlighets sken och hans

- hans väsendes rätta beläte och bär all ting med sitt kraftiga ord. Ebr. 1: 3.
- o) Så älskade Gud världen, att han utgaf sin enda Son, på det att hvar och en som tror på honom skall icke förgås, utan få evinnerligt lif. Joh. 3: 16.
- p) Efter den som helgar, och de som helgade varda, äro alla af enom; därför skämmes han ock icke kalla dem bröder. Ebr. 2: 11. — Därföre måste han i all stycke vara bröderna lik; på det han skulle vara barmhertig, och en teogen öfverste prest för Gudi, att försona folkens synder. Ty deraf att han vardt pint och frestad, kan han hjälpa dem som frestas. v. 17, 18.
- q) Är Gud för oss, ho kan vara emot oss? Hvilken ock icke hafver skonat sin egen Son, utan gifvit honom ut för oss alla; huru skulle han icke ock gifva oss all ting med honom. Rom. 8: 31, 32.
- r) Hvilken, ändå han var i Guds skepelse, räknade han icke för rof, Gudi jemlik vara; utan förnedrade sig sjelf, tagandes på sig en tjenares skepelse — och vardt lydlig intill döden, ja intill korsens död. Phil. 2: 6—8.
- s) Säge vi, att vi hafve ingen synd, då bedrage vi oss sjelfva, och sanningen är icke i oss.

- Men säge vi att vi hafve icke syndat, då göre vi honom till ljugare, och hans ord är icke i oss. 1 Joh. 1: 8, 10.
- t) Der deras mat icke dör och elden icke utsläckes. Marci 9: 44.
- u) Och Gud säg på allt det han gjort hade; och si, det var allt ganska godt. 1 Mos. 1: 31.
- v) Herren Gud sade till ormen: Jag skall sätta fiendskap emellan dig och qvinnona, och emellan din säd och hennes säd. Den samme skall söndertrampa ditt hufvud, och du skall stinga honom i hans häl. 1 Mos. 3: 14, 15.
- x) Det är en Gud, och en medlare emellan Gud och människor, nemligen den människan Christus Jesus: hvilken sig sjelf gifvit hafver för alla till återlösen, att sådant skulle i sin tid predikadt varda. 1 Tim. 2: 5, 6.
- y) Det som lagen icke kunde åstadkomma, i det hon vardt försvagad af köttet, det gjorde Gud, sändandes sin Son i syndelig köttis liknelse, och fördömde syndena i köttet genom synd. Rom. 8: 3.
- z) Math. 9: 2—8. Marc. 2: 3—12.
- å) Människan varder icke rättfärdig genom lagens gerningar utan genom tron på Jesum Christum. Gal. 2: 16.

- ä) Jesu Christi, Guds Sons, blod, reuar oss af alla synder. 1 Joh. 1: 7.
- ö) Jag är vinträd; J ären grenarna; den som blifver i mig, och jag i honom, han bär mycken frukt; ty mig förutan kunnen J intet göra. Joh. 15: 5.